

MAGYAR LAPOK

XI. évfolyam, 236 (3100) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Szász Lajos az új közellátási miniszter

Letette hivatali esküjét az új miniszter a Kormányzó Ur kezébe

Szász Lajos 1888-ban született Szatmárnémetiben. Református, nős, egyetemi magántanár s a pénzügyminiszterium politikai államtitkára. Középiskoláit Szatmárnémetin, az egyetemet a Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte. Állami szolgálatát Beregszászon kezdte, innen került a pénzügyminiszteriumba, ahol több osztályon működött. Sokáig vezette a költségvetési osztályt. 1937 nyarán lett a pénzügyminiszterium államtitkára. Egyik legkitünőbb ismerője a költségvetési és zárszámadási jognak, amelynek tudományos irodalmát tanulmányai és értekezéssel gazdagította. A Pázmány Péter Tudományegyetemen a költségvetési és zárszámadási jog magántanárává habilitáltak. Kiváló érdemeiért számos kitüntetésben részesült, 1941-ben lett titkos tanácsos.

A Budapesti Értesítő jelenti: A kormány csütörtökön délelőtt rendes ülést minisztertanácsra ül össze, amelyen először vesz részt miniszterként Szász

Lajos dr. új közellátásügyi miniszter. Szász Lajos az ujonnan kinevezett közellátási miniszter ma délben tette

le a hivatali esküt a Kormányzó Ur kezébe és nyomban utána átvette hivatala vezetését.

A képviselőház ülése

A képviselőház keddi ülésén Szombathely és Kaposvár megyei városoknak törvényhatósági jogú városokká történő átalakításáról szóló törvényjavaslat és több más pénzügyi természetű javaslat szerepel.

Az ülést 10 óra után 5 perccel nyitotta meg Tórs Tibor alelnök. Mindegyiköt kegyeletes szavakkal emlékeztet meg Tusa Gábor dr. a visszaesett erdélyi részek képviselőjének haláláról. Javaslatára a Ház elhatározta, hogy emlékéit jegyzőkönyvben örökíti meg. Az elnök azután több átiratot és jelentést ismertetett.

Azután Hunyadi-Buzás Endre előadó ismertette a belügyminiszter javaslatát Szombathely és Kaposvár megyei városoknak törvényhatósági jogú váro-

sokká történő átalakításáról.

A javaslatot Waelder Gyula szövegezté. Ismertette Szombathely város történetét. Köszönetet mondott a kormányznak a törvényjavaslat betérjesztéséért.

A Ház általánosságban elfogadta a javaslatot és jelentéstétel céljából kiadta a közigazgatási bizottságnak. Azután következett a magyar államnak 1939-40. évi számadási időszakról szóló zárszámadásról szóló jelentése a legfőbb Állami számvevőszéknek 1939-40. számadási időszakban engedélyezett feladatokkal szemben mutatkozó elmaradásokról szóló jelentések, továbbá a zárszámadást vizsgáló bizottság jelentése és a jelentés elfogadása.

Megsemmisülés vár az utolsó erődszerű hadiipari telepen összesúfolt stalingrádi védőkre

Példátlan heveségű ütközet folyik a Salamon-szigetek körül. Darlan tengernagy Algírba utazott

Az NST berlini jelentése szerint német katonai helyről közlik, hogy Stalingrád északi részén az utolsó erődszerűen kiépített hadiipari telepen a város védőinek maradványai igen szűk helyen összeszorulva, megsemmisülés elé néznek. A döntő támadás az ipari erőd ellen még nem kezdődött meg. A jelek szerint a német támadó alakulatokat az új feladat megoldására áteszorgosítják.

Stockholmból jelentik: (Bud. Tüd.) Málta éjjel-nappal való bombázásának hirtelen megindulása a Földközi-tenger fölött lezajló heves légiesetákkal együtt erre a harcra terelik az olasz közvélemény figyelmét. Az el-alméini onal deffenzív erőssége bizonyos biztonsági érzést nyújt, ezért annál inkább élesebben figyelik Afrika egyéb részein a kialakuló eseményeket.

Libéria megszállása a buvárhajóharc hatásosságának bizonyítéka

Az NST római jelentése szerint Libériának angol és amerikai részről történt megszállásában római politikai körökben csak annak bizonyítékát látják, milyen hatásos a buvárhajóharc Afrika nyugati partvidékén. Libéria megszállása hadászati szempontból

teljesen értéktelen. A Giornale d'Italia szerint ez a hadivállalkozás nem sok dicsőséget jelent az Egyesült Államok haditörténelmében. Az amerianizált néger köztársaság megszállását csak azért hajtották végre, mert az Egyesült Államokat az Atlanti óceánon is megretámadták és jelentős veszteségeket szenvedtek.

Az Új Nemzedék írja: Az NST vichyi jelentése szerint Darlan tengernagy, a

francia véderő főparancsnoka, Algírba utazott. Francia politikai körökben magánjellegűnek mondják az utazást, mert Darlan tengerészti fia Algírban súlyos betegen fekszik. Valószínű azonban, hogy Észak-Afrika főparancsnokával is tárgyal. A libériai amerikai partraszállás következtében ugyanis a francia hadvezetőség védelmi intézkedésekre kényszerült.

Elérte csúcspontját a Salamon-szigetek körüli csata

Rómából jelentik: (MTL.) A Messagero híradása szerint a Salamon-szigetnél folyó csata az utóbbi órákban ugylátszik elérte csúcspontját. A japánok újabb erősítéseket kaptak és megkezdtek a támadást az amerikai hadalások ellen. Az ausztráliai rádió jelentése szerint a Salamon-szigetek körül a legnagyobb csata folyik, amelyre a Csendes-óceán történetében eddig példa volt. A Popolo di Roma jelentése szerint a szárazföldi hadműveletekkel egyidőben nagy tengeri csata is folyik. Az

egyik amerikai hírugynökség szerint a szárazföldi harcokban a japán légi és tengeri erők is beavatkoztak. A szövetségesek hadműveleteit közvetlenül Me Arthur tábornok, a csendesóceáni szövetséges haderő főparancsnoka irányítja.

Rómából jelentik: A Transkontinent Press kanadai jelentése szerint Smooths tábornak Londonban olyan döntéseket sürgetett, amelyek a télen, vagy koratavasszal lesznek esedékesek. Ezeknek keresztülvitele azonban jellemző módon Roosevelttől hozzájárulásától függ.

Kulturközpontokat a vidékre

Irta: Dr. Kállay Miklós miniszterelnök

Ez az érdekes cikk a Városok Lapja októberi számában jelent meg.

Tíz éve annak, hogy néhai gróf Klebelsberg Kunó felkérésére Nyíregyházán mint főispán bekapcsolódtam a Kulturális Egyesületek Szövetsége munkájába. Akkor csak mint vendéglátó házigazda igyekeztem hozzájárulni a feledhetetlen emlékü nagy kulturpolitikus célkitűzéseinek megvalósításához, majd mint a Szövetség elnöki székében utóda igyekeztem bizonyos vonatkozásokban egységbe foglalni a magyar kulturéletet.

Ennek a Szövetségnek nemes céljai és törekvései között egyik legfontosabb a vidéki gondolat érvényesítése, vagyis a szellemi erők decentralizálása. Mert ha szertenézünk a hazában és keressük a nemzeti sajátos kultura elemeit, hol találjuk meg leginkább és a legtisztábban? A fővárosban látjuk a kultura felettségét, de látjuk ugyanitt a kultura kereskedelmét, üzletét, kihasználását is. Ha pedig a vidékre nezzünk, ott elmaradottságot tapasztalunk, de ugyanakkor ott találjuk meg a nagy bőséggel feltöltő ősforrásokat, amelyeknek eleven folyói azonban megfelelő környezet hiányában a főváros gyűjtömedencéjébe ömlenek. A vidék kulturális erői és értékei itt a felszínen maradnak ugyan, de később mégis elszakadnak az őstalajtól és bizonyos tekintetben magukra maradnak.

Pedig az érték legtöbbje vidékről származik. Ha az elmúlt korszak kimagasló magyar íróit sorra vesszük, alig akad közöttük, aki ne a vidékről jött volna Budapestre. Ők vitték be a magyar irodalmunkba s ők tették irodalmunk annyira jellegzetes elemévé a magyar kisvárost, a vidék sajátos rajzát: Mikszáth, Herczeg, Gárdonyi, Krúdy és a fiatalabb irónemzedék is, akik mind egyetlen mondattal visszautdták varázsolni körénk a vidék levegőjét.

Mi is a vidék, a kisváros? Erre a kérdésre nem lehet statisztikai adatokkal felelni. Nem mondhatjuk, hogy az a kisváros, amely közel van a földhöz, ahol még érződik a barázdák közelsége. — a nagyváros pedig az, amelynek köréngetegében nagytömegek élnek, — mert van nagyváros sok lakossal, de mégis vidéki jelleggel. A kisváros fogalmát talán így határozhatjuk meg legjobban: kisváros az, ahol még ismerik egymást az emberek, nagyváros pedig, ahol az emberek már nem törődnek egymással, már szomszédaikat is alig ismerik, hanem beolvadnak az ismeretlen tömegbe.

Az első világháború előtti időkben a nagyhatalmak egyharmada élt csak

városokban, a többsége vidéken, — s a városi lakosságból is egymillió a fővárosra esett. Ez a tény magában is mutatja, hogy mi volt és mi lehet továbbra is a helyes törekvés, hiszen az arányok azóta nem tulsokat változtak. Fel kell emelni a vidék művelődésének színvonalát, el kell látnunk a vidéket a nemzeti kultúra minden tényezőjével. Fővárosunk mellett, amelyre mindnyájan büszkék vagyunk, több vidéki kulturális központot is kell teremtenünk, hogy a vidéki városok szellemi energiáit mozgási energiákká változtathassuk át s ilymódon jelentőséget adjunk a magyar városnak, a magyar szellemi életben.

A Magyar Városok Országos Szövetsége, amelyben 91 törvényhatósági jogú és megyei város tömörül, szíven viseli a vidéki városok sorsát, hiszen ezek adják tagjainak többségét. A Magyar Kulturális Egyesületek Országos Szövetsége pedig, amelyhez a visszatért területek közművelődési szervezetei a SZMKE, EMKE, KMKE és DMKESZ mind csatlakoztak s így a szövetség a magyar közművelődés

egyik egyetemes szerve és munkaközössége lett, ez év őszétől az összefogás és erőgyűjtés jegyében együttműködik a városok szövetségével.

Igy akarta ezt néhai Klebelsberg Kunó, erre törekedtem évek óta magam is. Örülök, hogy a nemzeti munkában megtalálta egymást ez a két nagyjelentőségű és értékes szervezet, amelyet a kormány természetesen mindig meghallgat majd, amikor kulturális kérdésekről lesz szó. Meggyőződésem, hogy a városok szövetsége, a polgármesterek gyűlékezete, amelyet alkalomadtán magam is fel fogok keresni, minden tekintetben támogatja a nemzeti kulturánk egységén örökődő Magyar Kulturális Egyesületek Országos Szövetségét, az utóbbi pedig segítségére lesz városaink vezetőinek, a vidék művelődésügyének emelésében.

E két szövetség együttműködését a jövőben állandóan figyelemmel kísérem, mert üdvös eredményeket várok tőle: a főváros és a vidéki városok közelebbjutását egymáshoz, a kölcsönös megismerést, a szellemi értékek

Apolló Filmszínházban
Az évad legnagyobb sikerű magyar filmje!

JELMEZBAL

Főszerepben: Szörényi Éva, Turay Ida, Ajtay, Greguss, Bilicsi

Belvárosi
Gentrifészek
A szezon legnagyobb sikerű vígjátéka.
Tolnay K., Vaszary P., Csontos, Hajmássy, Pethes.

Isten veled Franciska!

Modern keresztmetszet egy riporjer életéből.
CASINOBAN

kicserélését, gyarapítását s az így kialakuló vidéki kulturális központok viágrázását. Isten áldása kísérje e hét szövetség jövő együttműködését. A szebb és jobb magyar jövőt munkáló fáradozását!

Az összeírásra való jelentkezés elmulasztása az 1939. évi II. t. c. 1. pontja értelmében kihágás, illetve vétség és 2 hónapig terjedő elzárással büntetettik. A jelentkezés legvégső határideje 1942. október 29.

Nagyvárad, 1942. október 19.

Dr Soós s. k., polgármester

Megalakult az Igazságügyi Segédhivatali Tisztviselők Egyesületének nagyváradai csoportja

Megválasztották a helyi csoport tisztikarát

A nagyváradai igazságügyi hatóságok segédhivatali kara folyó évi november hó 18-án, vasárnap délelőtt a nagyváradai kir. ítélőtábla dísztermében. Mihálovits István kir. törvénykezési irodaigazgató elnöklésével közgyűlést tartott, amelyen kimondták az Igazságügyi Segédhivatali Tisztviselők Országos Egyesülete nagyváradai csoportjának megalakulását. A közgyűlés a következő tisztikart választotta meg:

Elnök: Kaizer Sándor. Másodelnök Mihálovits István, Tóth János. Titkár: Martinez István. Jegyző: Stuchó Gyula. Pénztárnok: Magyar Ernő. Ellenőrök: Kompán István, Tóth Ferenc. Számvizsgálók: Holók Pál, Imrek Magda, Kövér Dezsőné. Választmányi tagok: Körössy Árpád, Kulla Gézáné, Szedlácsek László, Kecskés Sándor, Keresztes Károly, Bartha Károly, Szilágyi István, Török Antal, Petrovsky László, Kiss József.

A közgyűlésen megjelentek az összes nagyváradai igazságügyi hatóságok vezetői, valamint az egyesület dísztagja, dr. Javornitzky Jenő, m. kir. miniszteri tanácsos, az egyesület részéről pedig az országos elnök és másodelnök.

A helyi csoport elnökévé megválasztott Kaizer Sándor megnyitó beszéde után Kaszás Gyula egyesületi elnök az egyesület feladatait és eddigi eredményeit, Berki Géza országos egyesületi másodelnök pedig a tisztviselői kar kívánságait ismertette.

Dr. Vitéz Moldoványi István kir. ítélőtáblai elnök a segédhivatali tisztviselői kar értékes munkásságát méltatta.

Dr. Javornitzky Jenő miniszteri tanácsos a tisztviselői kar kívánalmairól és helyzetéről beszélt, egyben hangsúlyozta, hogy az illetékes tényezők jóindulata alapján remélhető, hogy a helyzetjavítás érdekében

rövid időn belül intézkedés fog történni, amelyre nézve valószínűleg már néhány nap múlva a költségvetés

benyújtása alkalmával fog nyilatkozni a képviselőházban a pénzügyminiszter.

Október 31-ig be kell fejezni az óvóhelyek építését

Nagyvárad thj. város polgármestere az alábbi hirdetményt adta ki:

Felhívom mindazon nagyváradai háztulajdonosokat (házgondnokokat) akiknek házában szükségóvóhely építését elrendeltem és akik a szükségóvóhelyet mindezekig nem fejezték be, illetve a befejezett munkálatokra használati engedélyt nem nyertek, hogy szükségóvóhely létesítését folyó hó

31-ig hajtsák végre a városi mérnöki hivatal által kimutatott hiányokat pótolják és a befejezett munkálatokra használati engedélyt kérjenek.

Mindazok ellen, akik a fenti időpontig jelen rendeletnek nem tesznek elget, a kihágási eljárást megindítom.

Nagyvárad, 1942. október hó 19-én.

Dr Soós, s. k., polgármester

Megkezdődik az 1923. évi születésű ifjak katonai összeírása

Nagyvárad thj. város polgármesterétől 413—kt. 1942. szám alatt hirdetmény érkezett szerkesztőségünkbe az 1923. évi születésű ifjak összeírásáról:

A m. kir. miniszterium 5710-1942. M. E. számú rendeltével elrendelte az 1923. évben született álltásköteles ifjak összeírását. E célból felhívom mindazon 1923. évben született ifjakat, akik Nagyvárad területén tartózkodnak, hogy összeírás végett a város katonai ügyosztályán (gróf Teleki Pál-utca 3. sz. fsz. 2. sz. szoba) az alábbi sorrendben jelenjenek meg:

A—D kezdőbetűsök 1942. évi október 26. reggel 8 órától.

E—K kezdőbetűsök 1942. évi október 27. reggel 8 órától.

L—R kezdőbetűsök 1942. évi október 28. reggel 8 órától.

S—Zs kezdőbetűsök 1942. évi október 29. reggel 8 órától.

Személyes jelentkezés alkalmával az érdekelteknek fel kell mutatni születési anyakönyvi kivonatukat és személyazonosságát igazoló egyéb okmányukat.

Felhívom mindazon 1923. évi születésű ifjak szüleit, gyámját, hogy amennyiben az álltásköteles ifju az összeírásra megjelenni nem tud (beteg, külföldre távozott stb.), úgy helyette a fenti ügyosztálynál jelenjenek meg.

Ideiglenesen távollévők irásában kötelesek jelentkezni. Irásbeli jelentkezés esetén az összes személyi adatokat (születési év, hó, nap, hely, Vallás, Szülők neve és vallása, Nemzsidó vagy zsidó mivolta), Tartózkodási helye, városokban az utca és házszám, Foglalkozása és iskolai végzettsége megjelölendő) be kell jelenteni.

Papok és papjelöltek, az öröklött mezőgazdaságok birtokosai, családfenntartók és több katonát adó családok tekintetében megállapított kedvezmények valamelyikére való igényemelésük esetén, vagy a tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezési szándékuk esetén a kellő okmányokkal felszerelt kérvényüket a fősorozás napjáig a város katonai ügyosztályánál nyújtásuk be, vagy a sorozás napján hozzák magukkal.

Meghalt Bedák Mátyás volt kondorosi plébános

Nagyvárad. Saját tud. Kedden délelőtt táviratilag értesítették a nagyváradai egyházmegyei főhatóságot, hogy Bedák Mátyás volt kondorosi plébános, tb. szentszéki bíró, életének 84-ik évében, papságának 59-ik évében Kondoroson csendesen elhunyt, a betegek szenteségével megerősítve. Temetése csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz Kondoroson. Valószínűleg dr. Lindenberger János volt apostoli kormányzó fogja temetni.

Bedák Mátyás Nagyváradon végezte a hittudományi főiskolát. Felszentelése után 1883-ban Nagyvárad-Ujvárosban volt egy évig segédlelkész, azután a Szent József fiuintézetben volt tanulmányi felügyelő. Rövidebb kaplankodás után, mint szervező lelkes kerül az akkor megalakult kondorosi plébánia élére, ahol 50 évig szolgálta egyháza ügyeit.

1018 pengő pénzbüntetésre ítélték, mert 9 kilogramm kávért kapott Romániában élő fiától!

Nagyvárad. Saját tud. Özv. Marta Pálné betfia asszony vámorgazdasággal és jövedéki kihágással: vádoltan állt a törvényszéken dr. Cavallér büntető egyes bíró előtt. A vádiratban foglalt cselekményt azzal követte el, hogy múlt év nyarán csempészett úton közel kilenc kilo kávért kapott a fiától Romániából, azt azonban elkobozták tőle, mielőtt értékesthette volna. A tárgyalás során Marta Pálné azzal védekezett, hogy a fia tartozott neki ötezer pengővel és pénz helyett kávéval fizette meg tartozását. Ő a kávért nem akarta értékesíteni, hanem maga akarta fogyasztás céljára felhasználni.

A vádat a magyar királyi kincstár nevében dr. Nyéky Gyula képviselte.

A törvényszék hűnőnek találta Marta Pálnét a vádbeli cselekmény elkövetésében és ezért 21 napi fogságra átváltoztatható 1018 pengő pénzbüntetésre ítélt.

Az ítélet jogerős.

Olvassa és terjessze a Magyar Lapokat

Felbecsülhetetlen a halottak száma Sztalingrád romjai alatt

Nem hajlandó a Szovjet erélyes álláspontra helyezkedni apánnal szemben

Rómából jelentik: (MTI.) A *Messageo a Szovjet és az Egyesült Államok közti ellentéteket arra vezeti vissza, hogy a Szovjet nem volt hajlandó Japánnal szemben erélyes álláspontra helyezkedni, mint azt az Egyesült Államok óhajította.*

Vichyből jelentik: (OFI.) Madagaszkarban az angolok erős támadásuk ellenére sem tudták elfoglalni a francia állásokat.

Berlinből jelentik: (Inter Inf.) Az *Inter Inf* különtudósítója részletes helyzetjelentést ad a szovjet arcvonáról. Eszerint Sztalingrád környékén és a Volga tulsó partján lévő szovjet ütegek túlnyomó részét megsemmisítették. A szovjet halottak száma Sztalingrád romjai közt felbecsülhetetlen. A tuapsei szakaszon a szovjet kénytelen volt újabb területeket kiüríteni, hogy elkerülje a bekerítést.

Már csak egy támaszpontjuk van a bolsevistáknak

Berlin. (MTI) Mint katonai helyről közlik a Német TI-vel, Sztalingrádban a Dzserszinszki Traktorművek és a Vörös Torlasz Ágyúgyár elfoglalása után, a bolsevisták már csak a Vörös Október Kohóművekben tartják magukat. A stalingrádi harcokat most a tisztogatás munkája jellemzi. Ez a hadművelet a szó legszorosabb értelmében lépésről-lépésre halad előre. Az egyik épületben például előfordult, hogy a pincében és a földszinten német gyalogsági ágyúkat helyeztek el, míg az emeleten a bolsevisták harcoltak, úgyhogy ebből az épületből két irányban tüzeltek. A bolsevista csapatok maradványai a Vörös Október tömbjének pincéibe szorultak, miután az épületeket a német ágyúk tüze megsemmisítette, de még mindig harcra képesek maradtak és most a németek lángszórókkal füstölik ki őket rejtkehelyeikről. Az időjárás Sztalingrád környékén nagyon megromlott, úgyhogy a légierő csak csökkentett mértékben avatkozhatik bele a küzdelembe és feladata nagyrésztének végzését a német tüzérség vette át. A rzevi térségben a rosszabbra fordult időjárás megakadályozott minden nagyobbarányu harcra cselekményt, a felderítő vállalkozások alkalmával azonban elkeseredett ütközetekre került sor.

A Ladoga-tótól délre folyó hadműveletek során a német csapatok kezébe került egy szovjet napiparancs, melyet 822. szám alatt az egyik szovjet rohamosztághoz intéztek. A parancs szerint a szovjetütegek minden ágyúból csak 12 lövést adhatnak le naponta. Musin Grigorij tüzérfőhadnagy, aki ugyancsak hadműveletek során került német fogságba, a parancsal kapcsolatban kijelentette, hogy az utóbbi napokban már olyan gránátokat is kaptak, melyeket a gyárak 1942. augusztusában gyártottak. Erről a nyilvánvaló löszérhiányról a tüzérségnek meg volt a maga véleménye és azt látta, hogy a győzelemnek utolsó reménye is szétfoszlott már.

Kétezer kilós bombák hullottak egy szovjet pályaudvarra

Berlinből jelentik: (NTI.) A keleti arcvonal középső szakaszának egyik szovjet rakodó pályaudvarán kétezer kilós bombák robbantak és elpusztították a pályaudvar egész területét épületekkel és vonatszerelvényekkel együtt. Katonai helyről nyert értesülés szerint a szovjet a déli arcvonalon már minde-

nütt csak kerülő utakon tudja a löszér és felszerelés utánpótlását eljuttatni a csapatokhoz. A német repülők mindenütt élénken figyelik és bombázzák az szállító vonatokat és ennek következtében az egész arcvonalon nagymértékben mutatkozik a hiány a szovjet löszér és felszerelési utánpótlásában.

„Iszap táborkok” a szovjet hadvezetőség ellen fordult

Berlin. (MTI) Az *Interinf* jelenti: „Iszap táborkok”, ha a jelek nem csalnak, alaposan keresztiülhuzta a szovjet számításokat. Szmolenszktől északra, mint több ízben jelentették, az utóbbi időben a szovjet nagyobb arányu támadóelőkészületeit észlelték és még vasárnap is kétségtelenül meg-

állapították a német légi megfigyelők, hogy új bolsevista ütegek belőni készültek magukat a német arcvonal meghatározott pontjaira. Részvételre eső arcvonalon is a szovjet véd-erő néhány felfrissített hadosztályát vonták össze. Ebből arra lehet következtetni, hogy a bolsevisták két oldalról támadva harapófogóba akarták szorítani az itt álló német hadosztályokat. A német légifegyvernem már egymagában hatásoz harcot folytatott a bolsevisták ellen, most pedig a legutóbbi napokban a rossz idő nyilván használhatatlanná tette a szovjet felvonulási utakat. A felderítők vasárnap sok ellenséges csoportot figyeltek meg, melyet csak nagynehezen bírtak előrejutni az arcvonal felé vezető úton. Más oszlopok mozgásra képtelenné téve megrekedtek az iszapban. A páncélosokat és nehéz járműveket sok esetben traktorokkal kellett kivontatni. A mozgásra képtelen teherautókat kénytelenek voltak rakományukat harkocsioszlopoknak átadni. Ilyen körülmények között a német légimegfigyelők, melyek az eső és alacsony felhőzet ellenére élénk tevékenységet fejtettek ki, mindenütt jó célokat találtak, annál inkább, mert a szovjet nem tudta hatásosan védekezni a felvonulási utak fölötti légiteretet. A stalingrádi arcvonalon az északi reteszállásnál is megakadályozta a rossz időjárás a szovjet felvonu-

Szovjet tengeralattjáró támadott meg egy török gőzöst

Istanbulból jelentik: (NTI.) Egy török hajó közelében, miközben a Fekete-tengeren Zonguldaktól Istanbul felé tartott, török felségterületen belül, hirtelen szovjet tengeralattjáró bukkant fel és kísérte a török hajót. A hajó rádiójelzésére rövidesen három török repülőgép érkezett oda, mire a szovjet tengeralattjáró lemerült és eltávozott.

Rómából jelentik: (Stefani.) Olaszország készül a Marcia su Roma huszadik évfordulójának megünneplésére. Az első nagyszabású intézkedés a király által a Duce javaslatára kibocsátott kegyelmi rendelet, amellyel 22.000 elítéltnak engedik el büntetését, további 20 ezernek pedig 3 évvel csökkentik a büntetés nagyságát. (MTI.)

Mi igaz az állítólagos német veszteségekből

Berlinből jelentik: (NTI.) Német katonai helyen a leghatározottabban cáfolják az ellenségnek a német veszteségekről szóló számadatait. Nevetségesnek minősítik az ellenségnek azt az igyekezetét, hogy a stalingrádi német veszteségeket a verduini veszteségekkel hasonlítsa össze. Az ellenséges propagandának az a híre hogy az utóbbi napokban Sztalingrádnál a németek 30 pihent hadosztályt vetettek harcba, már csak azért sem történhetett meg, mert eltekintve attól, hogy erre a német hadvezetőségnek szüksége nem volt, a harcok aránylag kis szakaszon folynak, úgyhogy ilyen nagy hadsereget nem is

lehetne alkalmazni. A német hadvezetőség mindig igyekezett a veszteségeket a legszükségesebb mértékre csökkenteni és megállapítható, hogy a stalingrádi

harcokban összesen nem vett részt annyi német katona, mint amennyinek elvesztéséről az ellenséges propaganda szól.

Ungvárott délután négy óráig egyfolytában tartanak nyitva az üzletek

Nagyváradon is tanulmányozni kellene az ungvári zárórarendszert

Nagyvárad. Saját tud. A *Kárpáti Hirdető* vasárnapi száma közli, hogy a nyitáruésítási üzletek új zárórájának megállapítása tárgyában Ungvár elsőfokú iparhatósága fölvette az érintkezést a kereskedői érdekeltséggel és behatóan megvilágították az ungvári üzleti zárórák szabályozásának kérdését.

A tanácskozások eredményeképpen egészen új zárórarend bevezetése mellett történt döntés. A kereskedőtársadalom megegyezésre jutott abban a tekintetben, hogy déli zárás, illetve szünet nélküli árusítási rendet vezessenek be. Az érdekképviseleti állásfoglalásnak megfelelően Ungvárott reggel 7 órától, az élelmiszerárúsi üzletekben 6 órától egyfolytában tartó üzleti órákat léptetnek életbe 16 (délután 4) óráig.

Az új záróraszabályozás ügyében a polgármesteri rendelkezés már meg is történt s ennek megfelelően október 20-tól kezdődőleg Ungvárott délután 16 órakor megállt az üzleti élet. Ez az új rendszer kétségtelenül sok fűtési és világitási anyagmegtakarítást jelent, a

kereskedelmi alkalmazottak számára szociális elgondolásból fakadt, hogy azután a vásárló közönség érdekeit és szükségletét nem érinti-e a szükséges takarékosági és elviselhető korlátozások mértékénél súlyosabban az a gyakorlatban mutatkozik meg.

Mint ismeretes Nagyváradon a Kereskedelmi Csarnok adott be kérést a polgármesterhez a zárórarendet intézkedéseinek módosítására. A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok módosítása szerint az üzletek 1 órától 2-ig déli szünet tartanak és 2 órától 5-ig tartanak nyitva. Időtartamra az ungvári rendszer egyezik a Kereskedelmi Csarnok tervével beosztása azonban sok tekintetben gazdaságosabb s az alkalmazottaknak is megfelelőbb. Mindenesetre alapos átgondolásra vall az, hogy az illetékes hatóságok az érdekelt rétegek bevonásával minden részletében megtárgyalta az új rendszert. Remélhetőleg Nagyváradon is értékelni és méltányolni fogják az ungvári rendszerben rejülő előnyöket.

HITEL

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

Az októberi szám tartalmából:

BENDA KÁLMAN.
Bethlen Miklós kancellár
MAKKAI LÁSZLO:
A magyar szellem útja a trianoni Erdélyben
BÓNIS GYÖRGY.
Magyar törvények — magyar lélek
ENTZ GÉZA:
Szász író Erdély történelmével II. Rákóczi Ferenc emlékezéseivel szabadságharcának megindulásáról — Néhány szó a katonai döntésről — A francia-angol viszony Luchoire könyvében — háború és népszaporodás
SZEMLE:
SZABÓ ISTVÁN: Az európai sorskérdés német megfogalmazásában
Szerkesztik:
Albrecht Dezső, Kéki Béla, Venczel József, Vita Sándor
Előfizetés egy évre 9 P. Egyes szám ára 1 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. I. Póstacsekk 72.809.
Megjelenik minden hónap közepén

Akit ismét elkapott az ár...

avagy mit ér a kultúrölény a sportlázal szemben

A debreceni unokaöcsém, a kolozsvári sógorom, a pesti nagybátyám, a károlyi öcsém és a csabai jóbarátom egyszerre értesítettek a múlt hét elején, hogy vasárnap Váradra jönnek a futbalmeiközésre, jegyről már gondoskodtak is, mert csoportos átutazás résztvevői vagy egyébként intézkedtek, hogy le ne maradjanak a nagy látványosságról — csak éppen azt közlik, hogy igyekezzünk valahogy találkozni a meccsen, utána pedig okvetlenül felkeresnek engem.

De hasonló értesítéseket kapott a múlt héten rengeteg nagyváradi ember az ország minden részéről, még Dunántulról és a Székelyföldről is, nem is szólva például a Bácskáról, amelynek sportrajongói szomszédos forgalom körzetében étezték magukat Nagyváradra és tömegesen kellek utra.

Nagyvárad pedig valóságban tönkeltetésbe jött. Döntő jelentőségű mérkőzésre készül a NAC, Budapest kedvenc csapataival szemben, ez olyan esemény, amelynek sodra magával ragadta nemcsak a labdarúgó sport iránt érdeklődőket, hanem azokat is, akik azt se tudják mi tán terem a futball. A legenyhébb indulatú lókálpatrióták szíve is megmozdult: Nagyvárad ügyéről van szó, ott kell tehát lenni a mérkőzésen, biztatni kell a fiúkat, téküdjenek bele, látni kell őket a győzni-akarás lendületében s ha sikerült nekik legyűrni a híres Fradit, együtt kell ujjongani a helyi tizenegygyel s a helybeliek ezreivel a diadálnak...

Jómagam vagy tizenöt éve nem voltam már meccsen, pedig valamikor, elsőéves jogász koromban én is szenvedélyesen szurkoltam kint a pesti pályákon a Ferencvárosnak, amelyet Franzstadtnak becéztek akkoriban. De most lelétem a cinikus magaslátról, amelyről másfél évtizeden át bizonyos intellektuális göggel szemléltem a labdarúgósági tömeghisztériáját s hagyttam, hogy sodorjon engem is az ár az Erzsébet-ligeti pályára felé.

Korán felgyuródtam az F kocsira kint a Ghillányi-úton, hogy idejében kiérjek, pedig a vasúton is késni szoktam s rendszerint csak olyankor tudok elutazni, ha öt-tíz percet késik a vonat... Zsúfoltas volt a vilámos, természetesen mindenki a meccsre tartott s hangosan folyt a tipelés: legalább három gólt kell kapnia a Ferencvárosnak, szó se lehet róla, hogy ne győzzön a NAC. Egy őrmester keményen összeszólalkozott egy fiatal munkással, aki még vigasztaló sem engedélyezte a Fradinak s teli torokkal álltak pártjára a többi győzni-akarók. Már a kezítése veszélye fenyegetett, mikor a Szent László-térre értünk. Itt az átutazásnál már nehezebb feladat megoldását jelentette a helyhezjutás, hatalmas tömegek rohamozták az A kocsit és egész csoportoknak kellett beletörödniük abba, hogy gyalog indul-

janak el a szemetelő esőben a pálya felé, ha nem akarják kockáztatni azt, hogy a következő villamsokrol is lemaradnak és nem láthatják a csapatok bevonulását s az első keőkat amelyekben már ott érezhető az eredmény jóslata.

Es az Erzsébet-ligetben mindenfelől tömött sorokban áradt a nép, a legtisztább meccslátogatók sem emlékeznek Nagyváradon ekkora czönlésre. Távoli városok sportistáinak egymást hívó kiáltásait lehetett hallani s idegen intézetek színes diáksapkái tarkították a tömeget, amelyben a legkömolyabb elemeken is az ellenállhatatlan izgalom jelei mutatkoztak.

S bent az ázott pálya körül hatalmas emberrengeteg. Sehol egy hely se volt üresen, a pöttribűn is szorongásig megtelt, az ember aggódva figyelte, hol térnek meg el az újonnan beözönlők. A tribűnön hangos viták kezdődtek pestiek és nagyváradiak

között, amelyekbe helyi hazafiság szempontjai mellett magasabb politikai elgondolások is vegyültek.

Egy természetes ügyvéd nekiperitva tűzelt:

— Ezek a kisebbségi sorsban megéledő fiúk meg fogják mutatni, milyen küzdő erő halmazódott tel bennük és mekkora harci lendületre képesek.

A pestiek lehetetlennek érezték, hogy a bajnokságban a főváros főlé kerekedjék a vidék, de mintha megszeppentette volna őket a helyiek viharzó lelkesedése s mikor bevonultak a fiúk, némi szorongással hasonlítgatták össze a két csapat formáit a megjelenés külső ismérveiből

S ahogy megindult a játék, a váradiak boldogan állapították meg a helyiek fölényét.

— Ötletre tett szerint a NAC révén a város. — magyarázta a barátom. — Pesten félcsillan az emberek szeme, ha valakiről meg tudják,

hogy váradi. Hivatalokban, ha be akarsz jutni és nem használ semmi protekció, csak ezt a varázsszót kell kiböki: Váradról jöttem és akkor megnyílnak az ajtók.

Meg kell állapítani: tudnak a fiúk. S annyi lelkeség és öntelődés van a játékukban, hogy iehengerlő erejük ott is, ahol az ellentél nagy technikai készséget mutat. Az a jelene, amelyben két váradi játékos szörnyű iramban vetette magát a labdára s összeütöközve mindketten mozdulatlanul terültek el a pályán, emlékezetes marad...

Hogy a mérkőzés folyamán, amíg egyre bizonyosabbá vált a győzelem, czöngéssé iokozódott a váradiak lelkesedése, azt talán szükségtelen is kiölni ecsetelni. Én is azon vettem magam észre, hogy teljesen meglepetkeztem intellektuális cinizmusomról és esernyőmmel hadonászva ordítok tízezer ember viharzó kórusában:

— Hajrá Nagyvárad! Hajrá Nagyvárad!

S a végén nagyon elkomolyodtam. Arra gondoltam, hogy mily gyönyörű volna, ha vidéki városok más területeken folytatott nemes versengésekben is elragadnák néha a főváros fölé a hegemoniát. (j. b.)

Tizennégy fiatal erdélyi író munkaközösségbe tömörült népi gondolat szolgálatára

Evente négy könyvben jelenik meg a munkaközösség szellemi termése

Kolozsvárról jelentik. Irodalmi körökben és általában a magyar sorskérdésekkel foglalkozók köreiben méltán keltett feltűnést az a nyilatkozat, amely 14 fiatal erdélyi író aláírásával jelent meg. A nyilatkozat a következő:

Van Erdélyben egy nemzedék, melyet széthulló nemzedékek szoktak emlegetni. Ez a nemzedék nem a magyar államiség védőpajzsa mögött nőtt fel, hanem a minden fényt elfogó román kisebbségi politika árnyékában. Helyzete azt parancsolta, hogy valóságokban gondolkozzék és aszerint értékeljen. Mivel megtanulta, hogy csak magamagában bízhat, soha senki másban, nemzete sorsának biztosítékát is csak a maga népében látja: a magyar népbent.

Mi, ennek a nemzedéknek oly régtől fiataloknak nevezett írói, ebből a valóságból indultunk el és ebben a gondolatban találkoztunk, hogy népünkkel tanulva és népünket tanítva építsük tovább tehetségünk szerint a magyar kulturát.

Baráti beszélgetések során felmértük erőinket, megállapítottuk feladatunkat, melyekkel új helyzetünkben a magyarságnak tartozunk. Tudatában vagyunk annak, hogy a kialakulóban levő új Európában a magyarság olyan erők sodrába kerül, melynek a kisebbségi sorsban szerzett tapasztalatok útmutatását nélkülözhetetlené teszik. E tapasztalatokat erdélyi voltunk szerepte. érvényesítési terét magyar voltunk szabja meg. Az a tény, hogy Erdélyben élünk, meghatározza ugyan feladataink természetét, de e feladatokat a magyarsághoz való szerves hozzátartozásunk rója ránk, mert az erdélyi magyarság meggyőződésünk szerint csak tagja az egyetlen, örök, megoszthatatlan magyar testnek. élete a magyar államiség keretein kívül számunkra elképzelhetetlen. Az államiség azonban önmagában nem teljesen kielégítő kezesség egy

nép boldogulására, szükséges még az eleven népi erők felszabadulása is. Azt akarjuk, hogy nemzetünk az új Európában azokhoz az értékekhez méltó helyet foglaljon el, melyeket a történelem folyamán döntő erővel megmutatott és amelyeknek állandó jelentkezésében szilárdan hiszünk. Tennivalóinkat következőképpen nem felelőtlen irodalmi torzsalkodásban látjuk, sem a most annyira kelendő népmegváltó hangoskodásban, hanem abban, hogy eljuttassuk a magyar szellem értékeit és eredményeit a magyar nép minden rétegéhez, különösen azokhoz a rétegekhez, melyek ezektől az eredményektől és értékektől önhibájukon kívül távolabb állanak; ugyanakkor hozzuk felszínre e néprétegek értékeit s tegyük a magyar szellemiségé közkinccsév.

Céljainkat három úton igyekszünk szolgálni:

1. Fölkeressük falvainkat és külvárosokat; irodalmi felolvasásokat tartunk.

2. Olcsó könyvsorozatot indítunk.

3. „Termés” címen evente négy könyvet adunk ki egyenként 120—160 oldalnyi terjedelemben, mely magában foglalja majd az írói közösség szellemi termését. „Vadrózsa” rovat alatt közli a ma élő népműveltség költői alkotásait s irodalmi és műveltségi életünk jelenségeinek számontartása mellett különös gondot vigyázza a körülöttünk és velünk együtt élő népeknek a magyarság sorsára nézve nem közömbös megnyilatkozásait.

Lehetnek, akik ebben a csoportosulásban nemzedéki elkülönülést vélnek felfedezni, melyet örömmel felhasználnának saját személyes ellenségeskedéseik igazolására. Minden ilyen szándékot előre visszataszítunk. Az irodalomból, mint minden közösségi ügyből, nem lehet nemzedéki, még kevésbé személyi ellentéteket kivácsolni. Az idősebb nemzedék értékeit

becsüljük. Hogy mi ebben vagy abban a kérdésben másképpen látunk, azt a törvényszerűen változó idők parancsolják.

Mikor erre a munkára elszánjuk magunkat, legjobb meggyőződésünk szerint a magyar sors iratlan parancsának engedelmesszünk.

Akik ezt a megnyilatkozást aláírjuk, munkánkban természetesen számítunk mindazok közreműködésére, akik velünk egyetértenek.

Kolozsvár, 1942. október 15.

Asztalos István	Kiss Jenő
Derzi Sándor	Parajdi Ince Lajos
Gagy László	Szabédi László
Hegy Endre	Szabó Lajos
Horváth Imre	Szenecsei László
Horváth István	Varró Dezső
Jékely Zoltán	Wass Albert

„**Őszinte mazzikritika**

A Belvárosi Mozgó nagysikerű vigjátékujdonsága

Már néhány napja vetítik a Belvárosi Mozgóban a Gentry-fészek című rendkívül szellemes és mulatságos vigjátékot, amelynek ötletét, jellemait s részben felépítését is egy Mikszáth elbeszélésből vette a szerző. Különc és ezéllhámós gentryk világa ez. Egy kastély all a mese középpontjában, ahová egy furca végrendelet egy sereg fiatal házaat csödit az örökhagyó nemzetségéből. Van ezek között két névrokon, az egyik közönséges kalandon, a másik kifogástalan uriember s ebből keletkezik a bonyodalom. Remek típusok vonulnak fel Mihályffy Béla, Csörtos Gyula, Hajmácsy Miklós, Vaszary Piri és mindenekelőtt Tolnay Klári alakításában, aki oly szép, hogy egyik-másik képen már szinte valószínűtlenül hat. Jelenetezésében, rendezésében egészen kiváló ez a darab, a magyar filmjátás legjobb teljesítményei közül való; érthető, hogy nap-nap mellett a közönség nagy tömegei nézik meg.

Nagyvárad térképe

fekete nyomással P. 1-80

kapható a

MAGYAR LAPOK kiadóhivatalában

Mit tartalmaz a városi és megyei tisztviselők jogállásának szabályozásáról szóló elfogadott törvényjavaslat

Nyugdíjazni, végkielégíteni vagy elbocsátani lehet a kinevezést, vagy áthelyezést el nem fogadó tisztviselőt

Nagyvárad. Saját tud. Nagyváradon napunk számolt be először és részletekben az önkormányzati tisztviselők jogállásának szabályozásáról készített törvényjavaslatról. Tette ezt azért, mert felismerte annak nagy elvi és gyakorlati jelentőségét a tisztviselők életében. Lapunk legutóbbi számában dr. Paál Árpád elvi oldalról tette vizsgálat tárgyává a javaslatot. Ez alkalommal részlete-

sen ismertettük a javaslat rendelkezéseit. A javaslat első paragrafusa kimondja, hogy ennek a törvénynek hatálybalépésétől kezdődően a törvényhozás további rendelkezéséig, de legkésőbb 1947. december 31-ig a vármegyei, városi és községi tisztviselők alkalmazása, valamint egyéb személyi és szolgálati viszonyai tekintetében az alábbi rendelkezések irányadók.

nyugdíjba beszámítható személyi pótlék címén megtartja.

Városi tisztviselő áthelyezése esetén a korábbi állásával egybekötött pótlékmenyét, illetőleg a korábbi állásával egybekötött pótlékmenye és az új állásban részére járó pótlékmeny közötti különbséget nyugdíjba beszámítható személyi pótlék címén megtartja.

A javaslatot a képviselőház általános érdeklődéssel fogadta, úgy, hogy rövidesen sor kerül végleges elfogadására és érvénybeléptetésére.

hirdetését mellőzni lehet, ha az állás betöltésére jogosult hatóság a közszolgálat érdekében szükségesnek nem tartja, vagy ha a közszolgálati érdek az állás sürgős betöltését kívánja.

Az előbbi bekezdés rendelkezése nem érinti az 1931. III. törvénycikk és az 1938. IV. t.-c. 6. §-a alá eső állásoknál a pályázat hirdetése tekintetében fennálló külön szabályokat.

A pályázati hirdetményt a Budapesti Közlönyben és az állomáshely szerint illetékes törvényhatóság hivatalos lapjában kell közzétenni.

9. §. A hivatali esküt az alispán, illetőleg a törvényhatósági jogú város polgármestere a törvényhatósági bizottság ülésszakán, a többi törvényhatósági tisztviselő az alispán, illetőleg a polgármester előtt, a megyei város polgármestere az alispán előtt, a megyei város többi tisztviselője a polgármester előtt, a községi tisztviselők a főszolgabíró előtt teszik le.

A visszacsatolt felvidéki, kárpátaljai, keleti és erdélyi, valamint délvideki területeken rendszeresített és a jelen törvény hatálya alá eső állásokra alkalmazott tisztviselők szolgálati viszonyaira vonatkozóan a jelen törvény hatályba lépésekor fennálló jogszabályok irányadók mindaddig, amíg az illető tisztviselő a jelen törvény 2. §-ának (1) bekezdése alapján végleges kinevezést nem nyer.

11. §. Ennek a törvénynek a rendelkezései Budapest székesfővárosra nem terjednek ki.

Mit tartalmaz a törvényjavaslat a városi tisztviselők jogállásának szabályozásáról

1. §. Ennek a törvénynek hatálybalépésétől kezdődően a törvényhozás további rendelkezéséig, legkésőbb azonban az 1947. évi december hó 31. napjáig a vármegyei, városi és községi tisztviselők alkalmazása, valamint egyéb személyi és szolgálati viszonyai tekintetében az alábbi 2-9. §-ok rendelkezései irányadók.

2. §. A fizetési osztályba sorozott és a fennálló szabályok szerint választás útján betöltendő vármegyei, városi és községi állásokat, valamint a kezelői fizetéssel egybekötött, választás alá eső községi irodai tisztviselői állásokat kinevezéssel kell betölteni.

Ez a rendelkezés nem vonatkozik a vármegye, a város vagy a község által fenntartott közintézményeknél (intézeteknél, üzemeknél stb.) rendszeresített, választás útján betöltendő állásokra.

3. §. A 2. §. első bekezdése alá eső állások közül:

a vármegyei tisztviselői állásokat továbbá — a kezelőhivatali állások kivételével — a városi tisztviselői állásokat, végül a községi (kör-) jegyzői állásokat a belügyminiszter,

a városi kezelőhivatali állásokat a polgármester,

a nagy- és kisközségi állásokat — a községi (kör-) jegyzői állások kivételével — az alispán tölti be.

A belügyminiszter a községi (kör-) jegyzői állások betöltését rendelettel a kárpátaljai területen a kormányzói biztos, egyebütt pedig az alispán hatáskörébe utalhatja.

A kinevezéseket el kell fogadni

4. §. A 2. §. első bekezdése alá eső vármegyei, városi és községi tisztviselő köteles elfogadni a kinevezést olyan állásra, amely ugyanabba az igazgatási ágazatba és azonos vagy magasabb fizetési osztályba tartozik.

A kinevezés kihatásai a választásával azonosak

6. §. A 2. §. első bekezdése alá eső tisztviselő kinevezés kinevezés útján nyert megbízatásának tartama, valamint egyéb szolgálati viszonyai, úgyszintén felelőssége szempontjából olyan tekintet alá esik, mintha alkalmazása választás útján történt volna.

7. §. A tisztviselőnek, ha kinevezése, illetőleg áthelyezése nem saját kérelmére történt, átköltözködési illetményekre van igénye. Az átköltözködési illetményeket a belügyminiszter által foganatosított kinevezésnél és áthelyezésnél a belügyi tárca, az alispán által foganato-

Azt a tisztviselőt, aki az ilyen kinevezést nem fogadja el, nyugdíjazni kell, illetőleg — a reá irányadó szabályok szerint — végkielégítéssel vagy anélkül a szolgálatból el kell bocsátani.

Az első bekezdés rendelkezése szempontjából azokat az állásokat kell azonos fizetési osztályba tartozónak tekinteni, amelyekre ugyanaz a kezdő fizetési osztály van megállapítva.

Ennek a §-nak a rendelkezései — az alispánokat és a törvényhatósági jogú városok polgármestereit kivéve — a jelen törvény hatálybalépése időpontjában alkalmazásban álló vármegyei, városi és községi tisztviselőkre is kiterjednek.

Az áthelyezés

5. §. A 2. §. első bekezdése alá eső vármegyei, városi és községi tisztviselőt — az alispánt és a törvényhatósági jogú város polgármesterét kivéve — a közszolgálat érdekességét vagy a tisztviselő kérelmére azonos minőségben más állomáshelyre át lehet helyezni.

Az áthelyezés joga az állás betöltésére jogosult hatóságot illeti.

Azt a tisztviselőt, aki az áthelyezést nem fogadja el, nyugdíjazni kell, illetőleg — a reá irányadó szabályok szerint — végkielégítéssel vagy anélkül a szolgálatból el kell bocsátani.

Az előbbi bekezdések rendelkezései a jelen törvény hatálybalépése időpontjában alkalmazásban álló vármegyei, városi és községi tisztviselőkre is kiterjednek.

A törvényhatósági bizottság a főszolgabírók áthelyezésére vonatkozó jogkörét [1929: XXX. t.-c. 73. §. (2) bek.] jelen törvény hatályának tartama alatt nem gyakorolhatja.

A jelen §. rendelkezései nem érintik a főispánok és az alispánok az 1929: XXX. t.-c. 73. §-ában megállapított beosztási és áthelyezési jogát.

sított kinevezésnél és áthelyezésnél a vármegye háztartási alapja viseli.

Az 1929: XXX. t.-c. 69. §-ának (14) bekezdése alapján jogerősen megállapított személyi pótléokra, úgyszintén az 1912: XXXV. t.-c. 8. és 9. §-ában meghatározott esetekben engedélyezett családi pótléokra az igényjogosultság fennállását az áthelyezés nem érinti.

Az áthelyezett tisztviselők korábbi szolgálati helyén eltöltött szolgálati idejét a magasabb fizetési osztályba vagy fokozatba előléptetés szempontjából összegezzük a különbözettől a tisztviselő

Országos pályázatot kell hirdetni az állásokra

A (4) és az (5) bekezdés szerint megállapított személyi pótlékokat a tisztviselő fizetésének a kinevezés, illetőleg az áthelyezés időpontja után bekövetkező emelkedésével csökkenteni kell.

8. §. A 2. §. első bekezdése alá eső tisztviselői állásokra rendszerint országos pályázatot kell hirdetni. Pályázat

Meghalt Tusa Gábor az erdélyi magyarság egyik kiváló vezére

Kolozsvárott disz-sirhelyre temetik el az elhunyt képviselőt

Kolozsvár. (MTI) Tusa Gábor dr. országgyűlési képviselő vasárnap este 11 órakor 52 éves korában váratlanul elhunyt az egyik kolozsvári szanatóriumban, ahová súlyos influenzával négy nappal ezelőtt szállították be.

Tusa Gábor egyike volt Erdély legképzettebb jogászainak. Már fiatalon elismerést és tiszteletet szerzett tudásával. A román jogrendszer útvesztőjében az erdélyi magyarság legbiztosabb iránymutatója volt. A megszállás éveiben értékes jogi tanácsaival meghálálhatatlan szolgálatot tett a Magyar Pártnak és a magyar közönségnek. Vezető szerepe volt a Magyar Népközösség munkájában is. Az Erdélyi Párt munkájában kezdettől fog-

va lankadatlan buzgalommal vett részt. Az Erdélyre vonatkozó rendeletek megvitásában mindig kikérték értékes szakvéleményét. A parlamentben az összes politikai pártok megbecsülték tárgyilagos szakzerű felszólalásai miatt. Felette állott minden személyeskedésnek és felszólalásaiban mindenkor a magyar egység megőrzésének szükségességét hangoztatta. Bőkezéssel támogatott minden magyar megmozdulást. A legutóbbi időben a honvédek javára folyt téliruha akció céljaira az Erdélyi Párt útján kétezer pengőt adományozott. Halála Erdély egész magyar társadalmában osztatlan részvételt keltett.

Szerdán délután temetik el Tusa Gábort

Kolozsvár város közigazgatási bizottsága ma délutáni ülésén Inczedy Joksmann Ödön főispán jelentette be Tusa Gábor halálát és egyben azt, hogy a város disz-sirhelyet adományozott számára. Temetésén a város vezetősége testületileg képviselteti magát.

Tusa Gábor temetése szerdán délután lesz a belvárosi temetőben. A gyászszertartást Vásárhelyi János református püspök végzi.

Az Erdélyi Párt országos központja a következő gyászjelentést adta ki:

Az Erdélyi Párt országos központja és parlamenti csoportja mély megilletődéssel jelenti, hogy dr. Tusa Gábor országgyűlési képviselő, az országgyűlés 42-ös bizottságának tagja vasárnap este 11 órakor 52 éves korában rövid

szünet után elhunyt. Erdély magyarsága egyik legigazabb fiát, önzetlen áldozatkész harcosát veszítette el henné. Munkás életében példát szolgáltatott arra, hogyan kell a magyar összesség érdekében a tudás fegyverével küzdeni.

Páratlan jogi felkészültséggel az idegen uralom 22 esztendeje alatt az erdélyi magyarság számos sorsdöntő kérdésében sikerült kedvező döntést elérnie. Felszabadulásunk óta úgy a törvényhozásban, mint a parlamenten kívüli munka során, tökéletes szak-szerűséggel világitott rá az erdélyi tennivalók és az újjáépítés nagy feladataira. Egyik legharcosabb munkatársunk volt. Emlékét mindig kegyelettel fogjuk megőrizni. Az Erdélyi Párt országos központja.

Nem adományoznak utólagosan legénységi háborus kitüntetések

Folyamatban van az elmaradt kitüntetések odaítélése

Kolozsvárról jelentik: Az Erdélyi Párt országos központja, általános közönyt tolmácsolva emlékirattal fordult a honvédelmi miniszterhez, annak érdekében, hogy — miután az 1914—18. évi világháború utolsó időszakából jelentős számú legénységi csoport hibáján kívül nem jutott hozzá megérdemelt kitüntetéshez, — adjon módot a világháborús legénységi kitüntetések utólagos adományozására.

A beadványra válaszolva a honvédelmi miniszter értesítette a párt országos központját, hogy a múlt világháborúban az összeomlás miatt elmaradt legénységi kitüntetések adományozása ügyében 1931-ben történt döntés szerint „legénységi háborus kitüntetések utólagosan semmiféle formában nem adományozhatók”. Ennek az álláspontnak az elfoglalását szükségessé tette az, hogy a háború befejezése óta hosszabb idő telt el, ami az egyes esetekre való visszaemlékezést részben, sőt sokszor egészen elmosta, bizonytalanná tette s így visszaélésekre adhatna alkalmat.

Az elmaradt legénységi kitüntetések odaítélése egyébként ma is folyamatban van, ha az annak idején szerkesztett kitüntetési beadvány feltalálható és a H. L. kimutatható. A miniszter ebben az esetben nem zárkózik el az elől, hogy azokat az elmaradt legénységi kitüntetéseket, melyeknek felterjesztése az adományozásra hivatott parancsnokig akkor nem juthatott el, utólag adományozza. A kitüntetéseknek utólag személyek általi igazolásához azonban nem járulhat hozzá.

116 ezer pengő kártérítésért perli Marsalkó Leó gyógyszerész a Premontrei rendet

Nagyvárad. Saját tud. Marsalkó Leó gyógyszerész 100 ezer aranykoronának megfelelő 116 ezer pengő erejéig kártérítési keresetet adott be a járásbírói ítélettel a Premontrei rend ellen, azon a címen, hogy amikor 1912-ben Kovács Béla, volt Félix-fürdői gyógyszerártulajdonos a gyógyszerárt átvette ugy Kovács, mint az akkori prépost, Takács Menyhért azt az ígéretet tették neki, hogy télen is állandóan orvost fognak tartani s ezzel a gyógyszerárt forgalma természetesen állandósulni fog. Mivel pedig ezt az ígéretet nem teljesítették s a rend orvost nem tartott, ő 116 ezer pengő kárt szenvedett. Ez a 116 ezer pengő abból ered, hogy a gyógyszerárt forgalomnak a rend mulasztása miatt történt téli szünetelése folytán ő 3 éven át nem fizetett bért ezért a rend elárvereztette az ő gyógyszerárti berendezését. Ez a veszteség 60 ezer pengő tőkének felel meg s ezt, valamint ennek jövedelmét perli most, ami összesen 116 ezer pengőt tesz ki.

Az érdekes kereset ügyét kedden délelőtt tárgyalta dr Hegedűs Frigyes járásbíró. Marsalkót dr Barza Ferenc, a Premontrei rendet dr Patzkó Elemér képviselte, aki a rend nevében pergálós kifogással élt azon a címen, hogy Marsalkó Leó ugyanebben a kártérítési ügyben már 1918-ban is peres eljárást indított a rend ellen. Kérte az erre vonatkozó iratok beszerzését, amit a bíróság el is rendelt s a legközelebbi tárgyalást október 24-re tűzte ki.

Megáldotta Fiedler István püspök az almásfegyverneki templomot

A hívek áldozatkészségéből és nagylelkű jóttevők adományaiból újabb templom épült a szörvényvidéken. Vasárnap szentelik fel a sülelmedi templomot

Almásfegyvernek. Saját tud. Vasárnap délelőtt áldotta meg ünnepélyes keretek között Fiedler István püspök az új almásfegyverneki római katolikus templomot. Almásfegyvernek eddig nem volt önálló plébánia és a szentjohi plébániához tartozott lelki gondozás és egyházi igazgatás tekintetében. A hívek száma azonban egyre szaporodott s ezzel együtt mindinkább felmerült a templom építésének és önálló plébánia létesítésének a gondolata. A hívek a maguk szegénységéből nagyon szívesen vállalták a reájuk eső terheket. Akadtak azután nagylelkű jóttevők, akik jelentékeny összeggel járultak hozzá az építkezésekhez. A templom tervét egy szegény házaspár adta. A férj közben meghalt, de az özvegy örömtől könyves szemmel ott volt a megáldáson. A többi hívek adományokkal, közmunkával járultak hozzá. A templom felépítéséhez szükséges téglát is a hívek égették.

A templom építése már tavaly megindult. Az idén már olyan stádiumba jutott az építés, hogy időszerűvé vált a plébánia felállítás. A plébánia felállításáról és első lelkészének Szörényi Márton várad-olaszi segédlelkész-

nek a kinevezéséről már hirt adtunk. A templom megáldására vasárnap délelőtt került sor. A megáldásra Fiedler István püspök utazott ki Almásfegyvernekre dr Hanzély Lajos püspöki titkár kíséretében. Velük utaztak dr Nemesek József, dr Bogdánffy Szilárd, dr Hosszu László teológiai tanárok, Federek László szalárdi plébános. Eljött a szentelésre Szitter Gyula érsemjéni plébános és Köblös Vilmos szentjohi segédlelkész. Szentjohbról egyébként körmenetben vettek részt a hívek a templom megáldásán. Szép számban jelentek meg az ünnepségen a környékbeli tanítónők, sokan közülük tekintélyes távolságról.

A templom megáldása alkalmával és a szentmise alatt Fiedler István püspök szentbeszédet mondott, amelyben Isten házának méltóságáról és az ember életében betöltött szerepéről beszélt. A megáldás és az ünnepi szentmise után szeretetvendégség volt.

Itt írjuk meg azt is, hogy a most elkészült sülelmedi r. kat. templom felszentelése október 25-én, Krisztus Király napján lesz.

SZINHÁZ

Gazdátlan asszony

— Bemutató a Szigligeti Színházban —

A kínos rendezési és kellékesi hibák egymást érik a Szigligeti Színházban. Az évadnyitó előadáson eljették a hun vitézek Attila holttestét, amelyet oly rosszul eskábált hordágyon vittek, hogy az nem bírta el a jól megtermett Daniss Győző súlyát: a Bolond bemutatóján nem szállott alá a felhőfátyol, hogy betakarja a szegény, halott bolondot, mert útközben megakadt a Mária-szobor talpazatán elhelyezett fülhóldban s Daniss Győző hóttában volt kénytelen odébb húzódnival az oltár alá, hogy becsúszdhasék tőle a templomkapu; tegnap este pedig „A gazdátlan asszony” bemutatóján, Borsos Mancit, mint magával tehetetlen nagymama, nem tudta kikormányozni az önhajtású toloszékot és hosszú, kínos percekig megállította vele az előadást.

Hotty Éva, a gazdátlan asszony, igyekezett feltalálni magát és előbb megpróbálta kitolni a háromkerekes járművet.

— Majd én segíték, nagymama, — improvizálta, de nem bírt a makrancos kocsi-val, pedig kétszer-háromszor is nekirugaszkodott, latbavetve minden drámai hősnői erejét. — Szólok a szobalánynak, — folytatta a kétségbeesett rögtönzést, de a szobalány nem volt eszel, mert öt perccel azelőtt utolsó jelenetét játszotta a darabban s nyilván éppen a festéket mosta le magáról öltözékében. — Mégis megkeresem a szobalányt, — kiáltozott tovább Hotty Éva, nem adva fel a reményt, hogy sikerül még nagyobb zökkenő nélkül továbbvinni a darabot, kiment, bejött, majd kiment a másik ajtón, kiáltotta a szobalány nevét, de nem kapván választ, be-

jött ismét, most már kezét tördelve, idegesen még egyszer nekifohászott a toloszékhoz, de megint eredménytelenül, akkor ismét kiment és előkerítette férjét, akinek pedig nem is lett volna jelenése és Sármas Miklósnak végre sikerült nagydühösen katasztrálálni a kocsi!

Szerény és most már nem titkolható nézetünk szerint ilyen jeleneteknek nem szabad előfordulniuk a Szigligeti Színház színpadán. A kellékek kezelését már a próbákban meg kell tanulniuk a színészeknek s a bemutató előadás semmi esetre sem lehet rendezői kísérletezések színhelye.

Maga a darab egyébként tetszett a közönségnek. Barabás Pál ismét a házassági problémát viszi vele színre amelynek annyi változatát ismerjük a vígjátékirók olcsó hatásra törekvő tömegtermeléséből. Az asszony, aki csak nagyon elfoglalt férjének apró figyelmességeit nélkülözi, de máskülönben semmi alapos kifogást nem tud emelni ellene, unja a házasság egyhangúságát, a lángoló szerelem alábbhagyásának romantikátlanságát, hétköznapi szürkeségét és az egybekelés második évfordulójának estjén elhagyja otthonát, szükve négyhetes szabadságra megy s egy hegyvidéki szállodában telepedve keres lelki felüdülést. Főként női vonzóerejébe vetett, veszendő hitét iparkodik helyreállítani de egy kiméletlen selyemfiú hamar reáeszmélteti a gazdátlan asszony veszélyes és reménytelen helyzetére. Nagy bajba keveredik, csúf botrányt idéz elő, kiutasítják a szállodából, rendőrkékre kerül s csak férjének megjelenése menti meg a meghurcoltatástól.

Már menekülne vissza otthonába, de most már a férj kutyálja meg magát s kötelezni akarja őt, hogy tessék csak kihúzni azt a négy hetet. Az asszony nem bírja ki s a hitvesi megtérés jelképével, egy selyem hálóinggel a kezében jelentkezik férje szobájában, aki némi hazavona után megbocsát.

Tanulságos mese, de a huszeztendő selyemfiúval és annak hatvanéves feleségével néhány elviselhetetlenül izléstelen jelenet tolakszik nem eléggé indokoltan a eszelekménybe. Az ilyen tárgyú vígjátékok megszokott sémája szerint rengeteg könnyű és híg aforizma hangzik el a darabban házasságról, férjről, feleségről, amelyek nyiltzárni tapsokat is kapnak, ezáltal természetesen a közönség himnusz részéről, mert e hőlesmondásokban ezalkalommal mindig az asszony húzza a rövidebbet...

Az előadás a toloszék jelenettől eltekintve, igen jó volt. Hotty Éva végre olyan szerepben mutatkozott be, amelyben egyéniségének megfelelő alakot árálhatott. Mindig kellemes levegőt hozott magával a színpadra s pompásan érzékeltette az asszony lelki átváltozását a házastársi elégedetlenségtől a megpróbáltatáson át a töredelmes megtérésig. Sármas jó megjátszott férj-alakjából hiányzott ugyan a humor mindent átfogó belső melege, de annál több férfiúi felsőbbéget és nyugodt erélyt tudott belevinni. Bakay Lajos kiméletlen, de aljas és gyáva szépsüjja igen illuziókeltő volt s Pákozdy eddigi legjobb alakítását nyújtotta egy csúf és mafla kis titkár szerepében. Kitűnő volt Barys Béla is, aki már meg sem lep minket azzal a képességével, hogy új és új jelmezeket rajzol, mindig a meggyőző és kivételes erejével, színesen és hatásosan. (j. b.)

Színházi iroda közleményei:

— Németh Mária felléptével szerdán operast!

„Gadátlan asszony” című vígjáték-ujdonság, mely a tegnapi bemutató előadáson oly hatalmas és osztatlan sikert aratott, ma kedden este „A”-bérletben kerül színre. Barabás Pál legújabb vígjátéka, amely az Andrásy-Színházban volt sokáig műsor-darabja, tele van színporkázó eszemességgel és kacagtató vidám fordulatokkal.

Németh Mária kamaracénekesnő, a bécsi Opera és a m. kir. Operaház tiszteletbeli tagja, Csóka Béla, Liontas Constantin, Rácz Tilda és Szóts D. Péter operacénekesek, valamint Márffy Vera és Benkő Béla felléptével szerdán este háromnegyed 7 órai kezdettel Verdi örökszép mesterműve, a „Trubadur” van a színház műsorán felemelt helyekkel. Bérlet-szünet. Szelvények nem érvényesek. Bővített zenekar és kórus. Jegyekről ajánlatos — a nagy érdeklődésre való tekintettel előre gondoskodni.

Csütörtökön este Lehár Ferenc gyönyörű muzikájú nagyoperettje, a „Luxemburg grófja” kerül színre, propaganda munkaelőadás keretében.

„Száz piros rózsá” a Szigligeti-színház legközelebbi operett-ujdonsága, amely a Fővárosi Operett-színházban egész idényen át telt nézőterek előtt aratta hatalmas sikereit. A színház igazgatósága gyönyörű kiállításban teljesen új eredeti díszletekkel pénteken este mutatja be premierbérlet keretében, Daniss Győző rendezésében. „A”-bérleti előadása szombaton este lesz. Főszereplők: Márffy Vera, Hotty Éva, Göndör Klári, Szabó Ernő, Máray Ede és Barys Béla. Az új díszleteket (tő Endre tervezte és festette.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Egész évre 30,
 félévre 15, egy óra 2.50 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

JANIKA BACSI BETEG. *Ki ne ismerne Janika bácsit — Krisztik János pápai kamarás, királydaróczi esperesplébános? Közmondásszerű jósa, szelidsége az első pillanatban megnyerte azokat, akiknek megadatott, hogy vele találkozzanak, vagy hosszabb időt tölt-hessenek társaságában. Most tudtuk meg, hogy az örökké mosolygó szemek elhalványodtak, mert Janika bácsi beteg. Betegségében csak azt kéri jó barátaitól, paptestvéreitől, ismerőseitől, hogy imádkozzanak érte. Kérését azzal a bizonyossággal továbbítjuk, hogy mindenki teljesíteni fogja. A magunk részéről mihamarabbi gyógyulást kívánunk neki.*

Faellátási miniszteri biztost neveztek ki. (MTI) A földművelésügyi miniszter az ország fa szükségletének biztosítására, a szállítási munkálatok előmozdítására és a gyors végrehajtást gátló akadályok elhárítására dr. Fogthy Miklós miniszteri osztálytanácsost az ország egész területére kiterjedő hatáskörrel miniszteri biztossá kinevezte. Megbízatása tartamára valamennyi erdőgazgatóságot alá rendeli a miniszter.

Dr. PATZKÓ ELEMÉR AZ ÜGYVÉDI NYUGDIJ- ÉS GYÁMINTÉZET ELNÖKI TANÁCSABAN. Dr. Patzkó Elemér ügyvédet, országgyűlési képviselőt, az elhunyt dr. Petró Kálmán helyébe az Országos Ügyvédi Nyugdíj- és Gyámintézet elnöki tanácsába beválasztották.

HALMOS LÁSZLÓ KAMARAKÓRUSANAK HANGVERSENYE. Halmos László, a nagyváradi származású országoshírű zeneszerző és a György Női Kamarakórus hangversenye október 25-én, vasárnap délután 5 óraj kezdettel lesz a Református Kulturpalotában. Jegyek elővételben a Népművelési Hivatalban (Szilágyi Dezső-utca 12.) és az Őrszemnél.

Dr. SOÓS ISTVÁN POLGÁRMESTER NYITJA MEG OKTÓBER 22-ÉN A SZABADEGYETEMET. Október 22-én, csütörtökön délután 6 óraj kezdettel tartja a Nagyváradi Szabadegyetem első, évvnyitó előadását. Megnyitó beszédet mond Soós István dr. polgármester. Előadást tart Hankiss János dr., a Szabadegyetem igazgatója. Előadásának címe: *A magyar irodalom európaisága. Az előadás iránt városszerző nagy az érdeklődés.*

Palesztinában szénhiány miatt több személyvonat járatását beszüntették. Ankarából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelentik: Palesztinában a szénhiány miatt több személyvonat járatását beszüntették.

ÜLDÖZÉSI MÁNIÁBÓL FELAKASZTÓTTA MAGÁT. Biharkeresztesről jelentik: Simon Mária biharkeresztesi hajadon, napszámos, ref. vallású, Murok-utca 14 szám alatti lakása padlásán felakasztotta magát. A szerencsétlen hajadon üldözési mániában szenvedett és így követte el meggondolatlan tettét. Az ügyészség megadta az engedélyt a temetésre.

Székelyföldön leesett az első hó. Székelyudvarhelyről jelenti a MTI: A 800 méteren felül magaslatokon hétfőre virradóra leesett az első hó.

Hatrendbeli elsötétítés alatt elkövetett lopásért halálraítéltek és kivégeztek egy zilahi foglalkozás nélkülit. Zilahról jelenti a MTI: Az elsötétítés alatt elkövetett hatrendbeli lopásért halálraítélte Szilágyi Károly foglalkozás nélküli egyénen, a halálos ítéletet hétfőn végrehajtották.

Zander (gyógygimnastika) és elektroterápiai gyógyintézet dr. Szadlák Ödön áll. kórházi főorvos, ideggyógyász vezetésével, — benuulások, merevségek, hl-bás testtartások, elferdülések, gyermekek fejlődési rendellenességei, rokkantság kezeléséhez. Szilágyi Dezső utca 12. szám.

Uj elnök a MABI élén. A MTI jelenti: A Kormányzó Ur a MABI elnökévé Kállay Ubult nevezte ki

Felgyújtotta az ágyát, mert a felesége nem takarította ki a lakást

10 hónapi börtönt kapott

Nagyvárad. Saját tud. Matyika János 40 éves szászfalui földműves ez év szeptember 14-én a déli órákban ittas állapotban ment haza s afölötti elkeseredésében, hogy felesége — többszöri figyelmeztetés ellenére — a lakást ezuttal is takarítatlanul s az ágyat vetetlenül hagyta — felgyújtotta az ágyban levő szalmaszékot, a lakás ajtaját pedig belülről magára zárta, hogy ne jöhessen be senki a keletkezett tűz eloltására. Csak akkor hagyta el a szobát, amikor a füst már tűrhetetlenné vált.

Matyika János ellen gyújtogatás címen emelt vádat a királyi ügyészség s kedden délelőtt tárgyalta ügyét a törvényszék. **Bartos-Patzkó-Kolumbán** tanácsa.

Demkó István községi irodatiszt és egy falusi asszony tanukénti kihallgatása után dr. **Szolnok** ügyész súlyos büntetést kért mert — mint mondotta — a szándékos gyújtogatás súlyosabb esetével állunk szemben. minthogy a vádlott meg akarta akadályozni az általa okozott tűz eloltását. A gyújtogatásra nézve most, háboru idején, rögtönbíráskodásnak volna helye, s bár az ügyészség ezt az ügyet nem vitte rögtönítélő bíróság elé, ezt a körülményt az ítélet kiszabásánál figyelembe kell venni és súlyos büntetést kell kimérni.

A törvényszék büntőnek mondotta ki Matyika Jánost gyújtogatás büntetésében s ezért — az enyhítő körülményeket is figyelembe véve — 10 hónapi börtönre ítélte. Ebből az előzetes letartóztatásban eltöltött három hetet kitöltöttek minősítet.

Az elélt és az ügyész megnyugodott az ítéletben s így az jogerős.

A polgármester a fakereskedőket tette felelőssé a fahiány miatt

Nagyvárad. Saját tud. Soós István polgármester ma délelőtre faértekezletet hívott össze a városházára, amelyen részt vettek a fakereskedők s megjelent az erdőfelügyelőség vezetője is.

A polgármester ismertette a nehéz helyzetet, amely az utóbbi időben a faellátás tekintetében előállott. Ha, mondotta, az intézmények és a magánosok nem tudnak fához jutni s így a város nagy része az előrehaladott idő ellenére is ellátatlan maradt, azért egyáltalán a fakereskedőket kell felelőssé tenni, mert a kiutalások megtörténtek és fa van elegendő mennyiségben a termelőknél. Kijelentette a polgármester, hogy megvizsgálja a közellátási hivatallal, hová tették a kereskedők a kiutalt fát s ha kiderül, hogy valamelyik kereskedő nem intézkedett a számára kiutalt fa leszállítását illetően, akkor attól megvonják az iparjogosítványt.

A fakereskedők ezzel szemben szállítási nehézségekre hivatkoztak, különösen arra, hogy a fuvarosok felelősek

KORONA Filmszínházban Kedden utoljára
Barlettai párviadal világ-film
 Szerdától Pesttel A harmincadik Págerrel egyidőben

Készül a tej forgalombahozataláról szóló városi szabályrendelet. Nagyvárad. Saját tud. A polgármester ma délelőtt tejértekezletet tartott, amelyen kidolgozták a tej forgalombahozására vonatkozó városi szabályrendeletet. Az értekezlet figyelemmel volt arra, hogy az ilyen tárgyú általános érvényű rendeletekhez képest semmi olyan megszorítást ne alkalmazzanak, amely a tejellátást megnehezítené.

Laval ma este beszédet mond. Vichyből jelentik: (MTI) Az OFI jelenti: Laval francia kormányfő kedden este rádióbeszédet mond.

Az Actio Catholika 72. sz. filmkritikája

„ASSZONYSZIV”. A hivatásbell kötelesség és a szerelem összeütközésének régi témája cseppet sem kielégítő erkölcsi felfogással és megoldással.

„HALALOS CSÓK”. A rémregény határára járó történet, erkölcsileg közömbös légkörben.

„SZÉLVÉSZKISASSZONY”. Kifogástalan erkölcsű, igazán szórakoztató olasz vigjáték.

FELHIVÁS. A fűszerkereskedők minden szerda esti szakosztályi értekezletüket az elsötétítési rendeletre hivatkozva pontosan 7 órakor kezdik. Kérjük tagjainkat, hogy nagyon pontosan jelenjenek meg. Elnökség.

Argentínában beszünteték a tehergépkocsik járatását. Buenos-Airesből jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A benzinhiány miatt a tehergépkocsik járatását Argentínában beszüntették.

Magyarbarát társaság alakult Genuában. Genuából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Magyarország barátai néven Genuában egyesületet létesítettek, amelynek elnökévé Maresco szenátor egyetemi rektorát választották.

A VÁROSOK LAPJA október 15-iki számának gazdag tartalmából különösképp kiemelkedik Kállay Miklós miniszterelnöknek vezércikke. A vezércikk a vidéki városok kulturális munkásságával foglalkozik és rámutat arra, hogy fel kell emelni a vidék művelésének színvonalát, valamint el kell látnunk a vidéket a nemzeti kultúra minden tényezőjével. A miniszterelnök vezércikkében megállapítja, hogy a Magyar Városok Országos Szövetsége ezúton viseli a vidéki városok soraát és támogatja a nemzeti kulturát. A lap közli a belügyminiszternek az országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslatát a városi tisztviselők jogállásának szabályozásáról. Hirt ad Kaposvár és Szombathely törvényhatósági jogra való emeléséről.

20ezer pengő kárenyhítést ítél meg a tábla Weinberger Lajos volt malomtulajdonosnak

Nagyvárad. Saját tud. Weinberger Lajos volt nagyváradi malomtulajdonos 160 ezer pengő kárenyhítésért pert indított az „Emilia Gözmalom — Egyesült László és Hunyadi Malom” ellen azon a címen, hogy a volt László malom nagyrészt egy 1914-ben kelt opció alapján 1932-ben vette el tőle az Egyesült László és Hunyadi Malom, annak ellenére, hogy ő már akkor pert indított az opció megsemmisítése iránt, mert a pénz értékelésében olyan nagy volt, hogy az opcióban kikötött tekintélyes összegű aranykorona vételárral szemben a vevő mindössze 70 ezer lelt kellett, hogy kifizessen.

A járásbíró teljes egészében elutasította Weinberger Lajos keresetét. Az ügy fellebbezés folytán a táblához került, amely most hirdette ki ítéletét. Eszerint a tábla megváltoztatta a járásbíró végzését s 20 ezer pengő kártérítést, valamint a kamatokat s a per költséget ítélte meg Weinberger Lajosnak.

Árdrágítás miatt elítéltek egy nagyváradai szappanfőzőt

Nagyvárad. Saját tud. Erdekös árdrágítási ügyet tárgyalt a nagyváradai törvényszéken dr Rozsly, mint uzsorabló. Simoncsics Kálmáné nagyváradai szappanfőzőnél megjelent múlt év máj. 14-én két szolnoki asszony, Pintér Mátyásné és Hartyáni Mária, akik, mint vasutasok hozzátartozói ingyen utaztak — és szappant vásároltak tőle, megbízták. Engel Béláné szolnoki szappan-kereskedő részére. Simoncsicsné 70 kg. szappant adott el nekik, illetve megbízták 1.52 P maximális ár helyett 1.68 P áron. A rendőrség a szappant még Nagyváradon lefoglalta a megindult az eljárás árdrágítás vétsége miatt úgy az eladó, mint a vevők ellen. A mai tárgyaláson Simoncsicsné Hosszu Gyula ügyvéd, Engelnét és a két szolnoki asszonyt dr Turnowsky Sándor védte. A vádat dr Schuller kir. ügyész képviselte. A bíróság Simoncsicsné árdrágítás miatt 80 pengő pénzbüntetésre ítélte. Engelnét és a két szolnokit asszonyt pedig jogerősen felmentette.

November 15-ig kell beadni az idényvállalkozók adóvallomásait

Nagyvárad thj. város adóhivatala 9816—1942. adóhiv. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Az 1940. évi XXII. t. c. 19. §-a értelmében az időszak (idény) vállalkozásoknál az általános kereseti adó alapja az idény alatt elért tiszta nyereség, ennél fogva az ilyen adózó általános kereseti adóját az idény befejezte után soronkívül kell kivetni. A törvény rendelkezése alapján soronkívül kell megadóztatni mindazokat a vállalkozásokat, amelyek üzleti működésüket április hó 1. napjától október hó 31-ik napjáig terjedő időben folytatják és az év többi részében szünetelnek. Így pl. kizárólag nyári üzletek, szállodák, penziók, cirkuszok, mutatványos bódék, strandfürdők, sportpályák, hércsöplök, arató vállalkozók, azon személy és áruszállítással foglalkozó autózemek, amelyeknek üzleti működése április—október hónapokra esik. Nem számíthatók az időszak vállalkozások közé azok, amelyek egész éven át folytatják működésüket, annak ellenére, hogy főjövödelmük az év egy bizonyos részében lebonyolított üzletekből, gyártásból és személyes kereseti tevékenységéből származik.

Általában időszak vállalkozásnak kell tekinteni minden olyan vállalkozást, amely üzleti tevékenységét április 1. és október 31. közötti időben fejtik ki.

A fentiek értelmében Nagyvárad thj. város adóhivatala felszólítja a fenti rendelkezések alá eső adófizetőket, hogy a folyó évi november hó 15-ig általános kereseti adó vallomásaikat a Városháza földszint 22-25. számú szobájában feltétlenül adják be, mert ellenkező esetben az adóhivatal alkalmazni fogja a törvényben előírt büntetést.

A vallomáshoz szükséges nyomtatványokat, a Városháza földszint 21. sz. szobájában lehet beszerezni, hivatalos órák alatt.

Részletes felvilágosítást ugyancsak a városházán földszint 27. sz. szobájában lehet nyerni.

Nagyvárad, 1942. október 19.

Városi adóhivatal

Elfogatásakor öngyilkosságot kísérelt meg a tettenért zsebtolvaj

Nagyvárad. Hirhedt zsebtolvajnak ismeri a rendőrség Weiszkrón József rovottmultú egyént, akinek polgári foglalkozása vásári kereskedő. A többszörösen büntetett tolvaj legutóbb 8 hónapig ült a börtönben és csak a napokban szabadult ki, amikor új lendülettel tovább folytatta a zsebvágást. Azonban nem sokáig.

Hétfőn reggel a szolgálatos rendőrszerm figyelni kezdte a gyanusan viselkedő tolvajt és sikerült is tettenérnie, midőn a kiszemelt áldozatnak elemelte pénztárcáját. Mikor a rendőrség lefűlte, a nála talált pénztárca eredetéről azt hazudta, hogy azt egy

cigány csempészte a zsebébe, akit nem ismer, majd

látva, hogy az őrizetbevétel elől nem menekül, zsebéből egy ismeretlen mérget tartalmazó fiolát vett elő s azt szájába vette.

Mielőtt azonban annak tartalmát lenyelte volna, elhatározásában megakadályozták és mint később megállapították, nem történt komolyabb baja.

A zsebtolvajt a rendőrség előállította. Kihallgatása alkalmával kiderült, hogy mindössze egy hétig volt szabadlábban s ezalatt is lopásból élt. Bűnlajstromának összeállítására után átkísérik az ügyészségi fogházba.

Férfiruhákat használtak, MOLNÁR hasznaltruha üzletében legjobban áron vehet, eladhat Bémer-tér 1. (udvarban.) Hívásra házhoz jövök.

MI UJSÁG A PIACON?

Gabonaneműek: Semmi felhozatal. 100 kgr. csöves tengeri 13.60 pengő.

Gyümölcsfélék: Közepes felhozatal. Alma 40—80—100, szőlő 50—70—130, barack 80—120, birsalma 70—110, körte 100—150, hecsedli 100—120, gesztenye 160—200, dió 200 fillér kg-ként.

Zöldségfélék: Közepes felhozatal. Burgonya 26. paradicsom 8—18 fillér kg-ként. 1 darab kék paradicsom 10—20 fillér. Répa 14. hagyma 30, cékla 10 fillér kg-ként. 1 darab káposzta 20—30, vörös 10—20, olasz 20—36, tök 30—80, karfiol 30—60 fillér darabja. 1 kgr. petrezselyem 24, 1 drb karalábé 2—6, 1 drb zeller 6—20, 1 kgr zöldbab 60—70, 1 drb zöldpaprika 1—3, 1 drb uborka 2—4, 1 drb retek 3—6, 1 kgr spenót 90—110 fillér, 1 drb torma 10—20 fillér.

Élőállatok: Gyenge felhozatal. 1 drb szarvasmarha vágó kgr 1.20 pengő, 1 darab fejőstehén 450—600 pengő, szopós borjú kgr 1.60, 1 drb kismalac 15—30, igásló 250—580, 1 darab parádéslo 600—1000 pengő.

Tejtermékek: Közepes felhozatal. 1 liter tej 0.40, 1 kgr vaj 6.80—7.30, juhtúró 3.60—4.10, tehéntúró 1.36, tejfel 1.40—1.50, sajt 3.00—3.40 P kg-ként.

Kenyér: 1 kgr egységes 0.42 P. **Halfélék: Közepes felhozatal.** 1 kg-on felüli pont 3.00, 1 kgr apró hal 1.50—2.50 pengő.

Szárnyasok: Gyenge felhozatal. I. o. csirke 3.00, hizott liba 3.60, sovány liba 2.60, hizott ruca 3.20, sovány ruca 2.60, 1 darab tojás 0.16 pengő.

Húsrak: 1 kgr marhahús 2.80, bárányhús 2.40, zsiradék 3.80, tepertő 3.80 pengő.

Arany-, ezüst-, briliáns tárgyak, svájci anker órák vétele, eladása, szakszerű alakítása, javítása **Ács Tibor.** Széchenyi tér 6.

Milyen sorrendben jelentkezzenek a nagyváradai vasutasok arcképes igazolványaik érvényesítése céljából?

A Magyar Királyi Államvasutak nagyváradai állomásfőnöksége a MÁV nyugdíjas alkalmazottainak értesítése végett az alábbi közleményt adta ki:

Felhívom állomásom tényleges személyzetét és nyugdíjasait, hogy saját, valamint igényjogosult családtagjai arcképes igazolványaik érvényesítése, illetve a barna, szürke, kék igazolványra jogosultak és nyugbérések igazolványaik kiállítás céljából igazolványaikat a következő sorrendben adják be az állomási segédhivatal 18. számú szobájába. (Menetkedvezményi ügyek).

Tényleges alkalmazottak: október 16-tól október 22-ig.

Órabérések, nyugbérések és kék igazolványra jogosultak: október 23-tól október 30-ig.

Nyugdíjasok: November 1-től november 8-ig.

Nyugdíjasok és nyugbérések igényjogosultsága vonatkozó kérvénymintákat az illetékeseknek a nyugdíjszámfejtőség királyi postán küldi meg minden előzetes kérelem nélkül. Tényleges alkalmazottak részére kér-

vényminta nem szükséges, ellenben a 16 éven felüli gyermekek részére a családtag nyilatkozata szükséges, melyet a segédhivatalban lehet beszerezni.

Általános kicserélés: Azok a volt Cfr. alkalmazottak, akiknek besorozásuk megtörtént és jelenleg még Cfr. igazolvánnyal rendelkeznek, mivel azoknak kicserélését elmulasztották, s így a birtokukban lévő igazolványukat sürgősen cserélik új MÁV. arcképes igazolvánnyal, mivel Cfr. igazolványt 1943 évre érvényesíteni nem lehet.

Azok a volt Cfr. nyugellátottak, akiknek nyugdíja a magyar jogszabályok alapján még nem nyert megállapítást, az utazási kedvezményt egyes útra szóló igazolványok alakjában igényelhetik az állomásfőnökség útján.

Órabéres alkalmazottak (segédtiszt) segélydíjasok, órabér átalányosok barna, családtagjaik, nyugbérések és családtagjai szürke, a legalább 15 évet szolgált, de 25 évnél kevesebb szolgálati idővel rendelkező volt pályorvosok és családtagjaik kék arc-

képes igazolványai általános kicserélés alá kerülnek.

Az új arcképes igazolványok kiállításához pontosan 6x6 cm. méretű kemény lapra nem húzott és legújabb időből származó puha fényképet kell beadni, annál nagyobb vagy kisebb fényképet nem fogadunk el.

Kiállítás illeték fejében igazolványonként 80-80 fillért, özvegyek 60 fillért, kék igazolványonként 60 fillért kell befizetni.

A gyermekek részére első igénylés alkalmával úgy a piros, mint a szürke igazolványok díjmentesen lesznek kiállítva.

Késedelmi illetéket kell fizetni abban az esetben, ha az alkalmazott igényjogosultsága az érvényesítési időszakban fenn áll, de az igazolvány kiállítását, illetve érvényesítését elmulasztotta. A meghatározott idő elmulasztása esetén az első hónapban 1 pengő, a további hónapban 2 pengő késedelmi illetéket kell befizetni.

Végül a nyugdíjasok figyelmét felhívjuk arra, hogy a Kszh. nyomtatványok kitöltésére a legnagyobb gondot kell fordítani, két tanuval aláírni és a nyilatkozat összes rovatait nemleges válasszal is ki kell tölteni.

A tanonc gyermekek után a tanoncszerződést minden esetben be kell szolgáltatni.

Nagyvárad, 1942. október 15-én.
Laky Endre s. k. állomásfőnök.

APROHIRDETESEK

Adás-vétel

Aranyat, ezüstöt briliánsot vásárol Farjan br. ékszerész, Takoczi-ut 8. 185

Modern kombinált szoba berendezés sürgősen, olcsón eladó. Molnár, Bémer tér 1. 262

Eladó regénytár, Dr Baditz Miskolc 159

Azonnal beköltözhető magánház eladó, Megtudható Gyár-utca 22. 271

Allást nyec

Nöiszalomba önálló és kézimunkások felvételnek. Vadász, Hitler-u. 11. 258

Fiatall csizmadia segéd állandó munkára felvétetik. Kovács Mihály Mező teleg. 268

Varott csipke frivolitász kézimunkást keresek. Jelentkezés délelőtt 10-ig. — Széchenyi-tér 1. ajtó 5. 268

Allás! kezes

Intelligens középkorú német nő ajánlkozik gyermek mellé vagy háztartásba. „Megbízható gazdaszony” címen levelet kiadoba. 265

Lakás

Jól fűthető butorozott szobát teljes ellátással, központi részeken, urj családnál keres, allami tisztviselő. Ajánlatot a kiadoba kérek. 272

Elveszett

Elveszett Nagy Jenő, Nagy Jenőné és és Vámos Sándor névre szóló kenyérgjegyekkel. Kérem a becsületes megállapítást, adja le Velencepart 61. alá. 267

Elveszett Nagy Jenő, Nagy Jenőné és Józsa Margit névre szóló kenyér- és lisztjegy. Megtaláló jutalmat kér. Hlatky Endre-utca 1. sz. I. em. 269

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelőszerkesztő: Dr. Paál Árpád. Felelős kiadó: Dr. Scheffler Ferenc a Szent László-nyomda Rt. igazgatója